

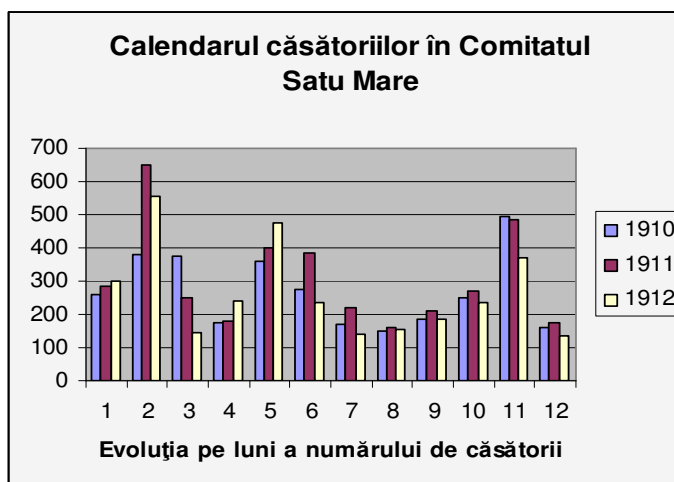
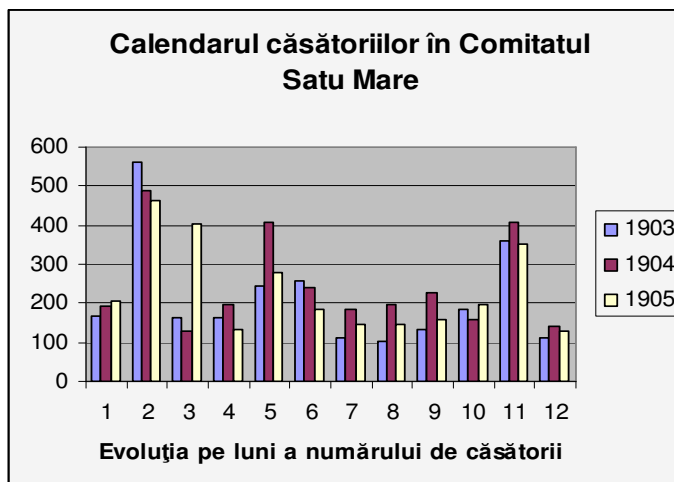
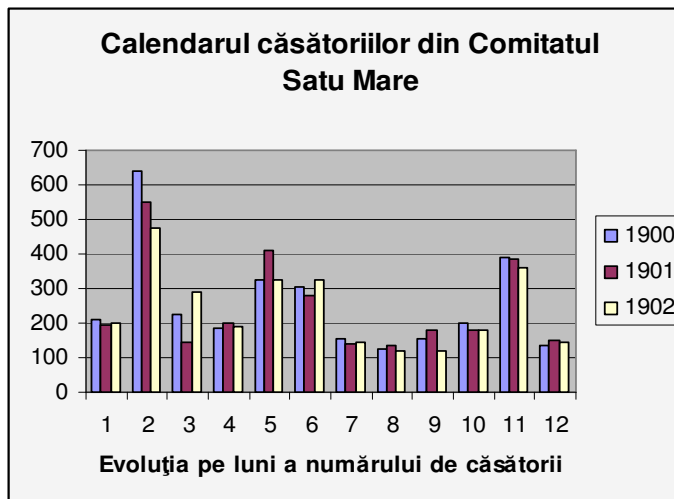
Calendarul căsătoriilor în lumea rurală din comitatul Satu Mare la sfârșitul secolului XIX - începutul secolului XX

Virag Paula

La sfârșitul secolului XIX - începutul secolului XX, calendarul celebrării căsătoriilor era puternic influențat de către biserică, în ciuda introducerii obligativității căsătoriei civile. La fel ca și celelalte fenomene sociale, cu multiple implicații, căsătoria a avut, mai ales în comunitățile rurale, dar nu numai, perioade tari și perioade slabe. Ritmurile calendarului agrar, ca și cele ale sărbătorilor religioase au influențat în mod evident dispoziția sezonieră a căsătoriilor.

La începutul secolului al XX-lea, cel mai mare număr de căsătorii, pe teritoriul comitatului Satu Mare, potrivit statisticilor oficiale, a fost înregistrat în luna februarie și, apoi, în luna noiembrie. Acesta deoarece, în cele două intervale de timp, nu existau nici impedimente religioase (încă nu au început posturile Paștelui și al Crăciunului), nici munci agricole, ele fiind deja încheiate. Deci, existau condiții prielnice pentru organizarea unei căsătorii și a petrecerii care, de regulă, urmează unui astfel de eveniment, cununia unui cuplu fiind un prilej de bucurie și sărbătorire pentru aproape întreaga comunitate.

Se poate constata că în lunile (martie, aprilie, iulie, august, septembrie, decembrie) în care existau impedimente religioase sau muncile agricole erau în plină desfășurare, numărul căsătoriilor este mic. Trebuie să

precizăm însă că tinerii care doreau să se cunune în perioadele de post sau cu alte interdicții bisericești, puteau obține dispense de la forurile ecleziastice, dacă își argumentau foarte bine intenția.

Într-o societate preponderent rurală, care supraviețuia mai ales datorită agriculturii, întreruperea muncii pentru organizarea unei cununii nu era foarte atrăgătoare pentru membrii acesteia, deoarece toate veniturile familiilor depindeau de activitățile la câmp sau în gospodărie, iar organizarea unei căsătorii sau a ospățului care îi urma însemna încetarea temporară a procesului muncii.

Pentru a analiza mai amănunțit frecvența pe luni a căsătoriilor încheiate în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, au fost studiate și registrele parohiale greco-catolice de stare civilă din localitățile Corund, Racova, Craidorolț și Apa¹.

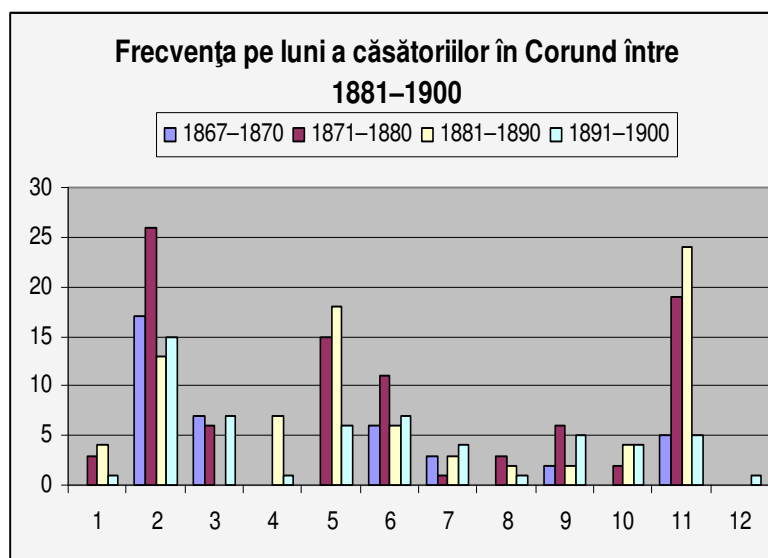
Corund

*Tabelul nr. 1–Frecvența pe luni a căsătoriilor în Corund între 1881–1900**

Luni	1881–1890	1891–1900
Ianuarie	0	1
Februarie	9	8
Martie	5	1
Aprilie	0	0
Mai	0	8
Iunie	5	3
Iulie	2	1
August	1	0
Septembrie	4	6
Octombrie	1	3
Noiembrie	6	5
Decembrie	0	0

*Sursa: Direcția Județeană Satu Mare a Arhivelor Naționale, Colecția de registre parohiale, dosar nr. 516

Pentru Corund, așa cum se observă din tabelul de mai sus, cel mai mare număr de căsătorii a fost încheiat în lunile februarie și noiembrie. Trebuie să precizăm că, așa cum rezultă din cele notate de preot, 5 din cele 11 căsătorii au fost încheiate după data de 15 noiembrie, deci ele au fost celebrate în postul Crăciunului. Faptul că în luna aprilie nu a fost

¹ Direcția Județeană Satu Mare a Arhivelor Naționale, Colecția de registre parohiale

*Calendarul căsătoriilor în lumea rurală din comitatul Satu Mare la sfârșitul secolului XIX
- începutul secolului XX*

celebrată nici o căsătorie se explică prin aceea că în această lună este postul Paștelui, și de obicei, în această perioadă nu se celebrează cununii. În Corund, alte încălcări ale tradiției de respectare a perioadelor de post nu au fost înregistrate pentru perioada aflată în atenția noastră.

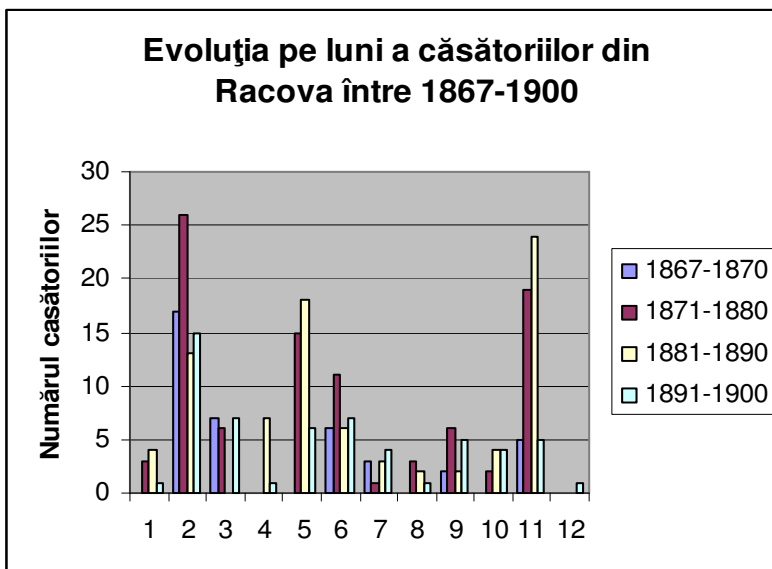
Racova

Tabelul nr. 2–Frecvența căsătoriilor pe luni în Racova între 1867–1900*

Luni	1867–1870	1871–1880	1881–1890	1891–1900
Ianuarie	0	3	4	1
Februarie	17	26	13	15
Martie	7	6	0	7
Aprilie	0	0	7	1
Mai	0	15	18	6
Iunie	6	11	6	7
Iulie	3	1	3	4
August	0	3	2	1
Septembrie	2	6	2	5
Octombrie	0	2	4	4
Noiembrie	5	19	24	5
Decembrie	0	0	0	1

*Sursa: Direcția Județeană Satu Mare a Arhivelor Naționale, Colecția de registre parohiale, dosar nr. 1.195, 1.196, 1.197, 1.200

Pentru localitatea Racova, cel mai mare număr de căsătorii a fost încheiat în luna februarie (71). Urmează apoi numărul căsătoriilor încheiate în luna noiembrie (53). Se constată că în această localitate, pentru perioada 1867–1900, au fost încălcate perioadele de post, chiar dacă nu într-un procent foarte mare. Totuși au fost înregistrate 8 căsătorii în luna aprilie și o căsătorie în luna decembrie. Cununiile care au fost celebrate în luna august au fost celebrate după data de 15, deci după încheierea postului Sfintei Marii.

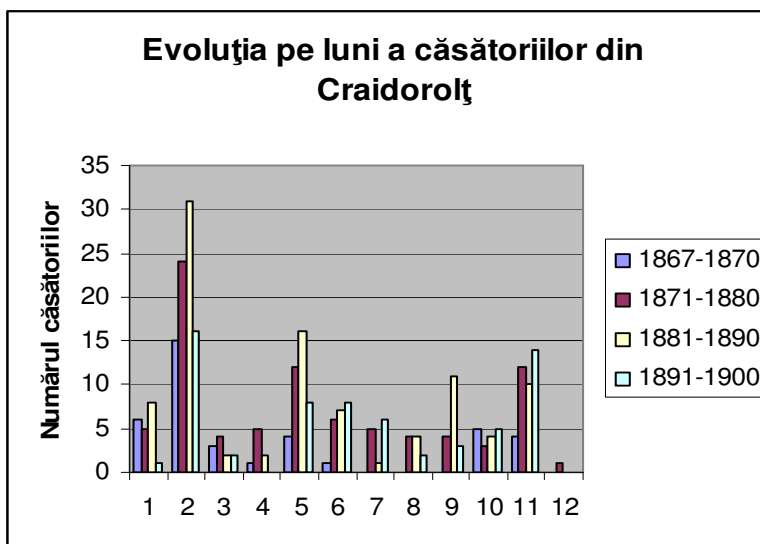

*Craidorolț***Tabelul nr. 3–Evoluția căsătoriilor în Craidorolț între 1867–1900***

Luni	1867–1870	1871–1880	1881–1890	1891–1900
Ianuarie	6	5	8	1
Februarie	15	24	31	16
Martie	3	4	2	2
Aprilie	1	5	2	0
Mai	4	12	16	8
Iunie	1	6	7	8
Iulie	0	5	1	6
August	0	4	4	2
Septembrie	0	4	11	3
Octombrie	5	3	4	5
Noiembrie	4	12	10	14
Decembrie	0	1	0	0

*Sursa: Direcția Județeană Satu Mare a Arhivelor Naționale, Colecția de registre parohiale, dosar nr. 526

Și situația înregistrată în localitatea Craidorolț se înscrie în același tipar ca și cea din Racova, cel mai mare număr de căsătorii fiind înregistrat în luna februarie (86). Urmează apoi luna noiembrie cu 40 de cununii celebrate. Și aici au fost încheiate 8 cununii în luna aprilie și o căsătorie în luna decembrie. De asemenea, căsătoriile încheiate în august (10) nu au încălcat perioada de post stabilită în această lună.

Apa

Și în localitatea Apa, situația este asemănătoare cu cea din localitățile amintite mai sus. Cel mai mare număr de căsătorii s-a încheiat în luna februarie (89). Urmează apoi luna noiembrie cu 30 de căsătorii. În decembrie, nu a fost celebrată nici o căsătorie. Cu excepția acestei luni, putem afirma, că cel mai mic număr de căsătorii a fost încheiat în aprilie. În general, s-au respectat interdicțiile impuse de perioadele posturilor de peste an, deși au existat și unele excepții.

Datorită muncilor agricole, căsătoriile erau mai frecvente toamna și iarna, deoarece întreruperea, fie și temporară a muncii la câmp în timpul aratului, semănatului, săpatului sau secerișului nu era prea ademenitoare pentru țăranul ce trudea pe pământul său pentru a-și câștiga cele necesare traiului. Iarna era timp suficient pentru pregătirile de nuntă care implicau și prezența altor săteni ca martori, când se făcea învoiala sau logodna, sau ca

*Calendarul căsătoriilor în lumea rurală din comitatul Satu Mare la sfârșitul secolului XIX
- începutul secolului XX*

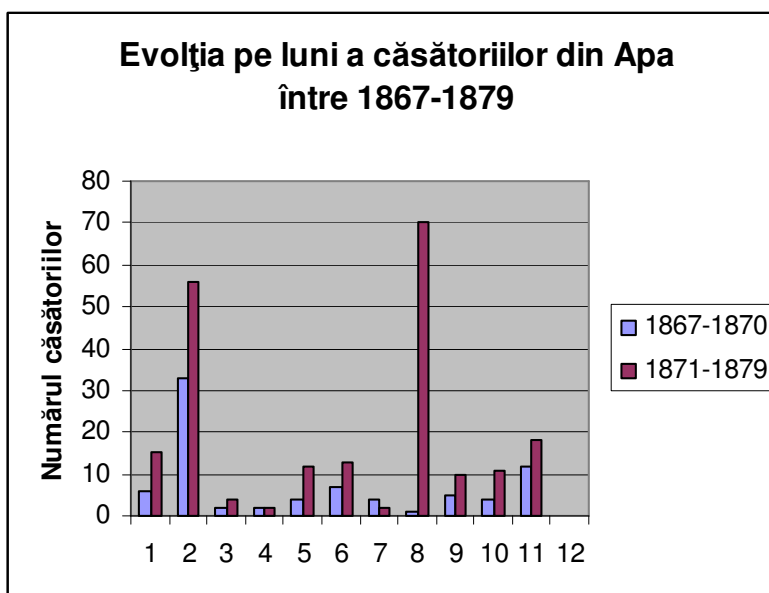
meseni la ospățul care avea loc după căsătoria la biserică. De aceea, nu ne surprinde numărul mare de căsătorii încheiate în luna februarie. De asemenea, în luna noiembrie s-a constatat o frecvență mare a căsătoriilor, fiind o lună premergătoare postului Crăciunului. În lunile de vară s-au încheiat câteva căsătorii, probabil în puținele zile de răgaz între muncile agricole².

Tabelul nr. 4—Evoluția căsătoriilor pe luni din Apa între 1867–1879*

Luni	1867–1870	1871–1879
Ianuarie	6	15
Februarie	33	56
Martie	2	4
Aprilie	2	2
Mai	4	12
Iunie	7	13
Iulie	4	2
August	1	7
Septembrie	5	10
Octombrie	4	11
Noiembrie	12	18
Decembrie	0	0

*Sursa: Direcția Județeană Satu Mare a Arhivelor Naționale, Colecția de registre parohiale, dosar nr. 79

Așa cum subliniază Gheorghe Focșa în *Spectacolul nunții din Țara Oașului*, timpul preferat pentru desfășurarea nunților este sezonul de toamnă târzie și iarnă, după strângerea roadelor rezultate din agricultură și creșterea animalelor, după mustirea strugurilor și îndeosebi după intrarea în funcție a „pălinciilor”, care transformă fructele și, în special, prunele, în mari cantități de țuică. Prea puține nunți au loc în sezonul de vară și, și mai puține, în perioada posturilor tradiționale, motiv pentru care „nu se tare face nuntă între Sfântă Mării” (15 august–8 septembrie), și nici de la 20 noiembrie până după 7 ianuarie.

² Sorina Paula Bolovan, *Familia în satul românesc din Transilvania*, Cluj Napoca, 1999, p. 123.

*Ungaria***Tabel nr. 5 - Numărul căsătoriilor în Ungaria în anii 1894, 1895, 1896***

	1894 (nr. absolut)	1894 (%)	1895 (nr. absolut)	1895 (%)	1896 (nr. absolut)	1896 (%)
Ianuarie	23.308	16,29	18.512	13,78	13.469	10,62
Februarie	16.993	11,88	25.769	19,19	22.787	17,98
Martie	4.900	3,43	2.875	2,14	4.113	3,24
Aprilie	10.699	7,48	6.051	4,50	7.477	5,90
Mai	15.132	10,58	14.197	10,56	15.346	12,10
Iunie	8.405	5,88	9.335	6,95	8.369	6,60
Iulie	5.801	4,08	5.388	4,02	5.426	4,28
August	5.405	3,78	5.675	4,22	5.493	4,33
Septembrie	7.597	5,31	17.398	12,94	5.929	4,68
Octombrie	13.356	9,34	3.236	2,42	8.848	6,98
Noiembrie	27.527	19,25	20.112	14,95	24.133	19,04
Decembrie	3.898	2,72	5.808	4,33	5.386	4,25

*Sursa: *Magyar Statisztikai Évkönyv*, Budapest

În conformitate cu cele afirmate mai sus se încadrează și numărul total de căsătorii încheiate pe teritoriul Ungariei între anii 1894 și 1896, când în luna noiembrie a fost înregistrat cel mai mare procent de căsătorii (19,25%, respectiv 19,04%). În 1895, luna februarie deține procentul cel mai mare de căsătorii încheiate, și anume, 19,19%.

Putem concluziona astfel că lunile de sfârșit de toamnă și cele de iarnă târzie, când restricțiile religioase erau mai puține și lucrările agricole erau finalizate, reprezintă perioada în care se atinge punctul culminant în ceea ce privește încheierea căsătoriilor în satele din comitatul Satu Mare, dar și din întreaga Ungarie.

**Dates of marriages in the rural world of Satu Mare County in the late
19th-early 20th century**

Abstract

We applied the methodology of M. Fleury and L. Henry on the registers of the parishes of Corund, Racova, Craidorolț and Apa for the period between 1867-1914. We identified several behaviors that fit the population of these villages among other Romanian villages in the area or in other far ethnic-demographic regions. The frequency of marriages in a year varied according to seasons (they were frequent in autumn and winter when people weren't obliged with field work) and to the fasts over the year.